

In 2021 waren er in Vlaanderen vier op de tien vrouwen die zich niet driejaarlijks lieten onderzoeken bij de dokter. — © RR

UAntwerpen wil met ScreenUrSelf-studie baarmoederhalskanker bestrijden: “Thuis zelf een staal afnemen kan de drempel verlagen”

Baarmoederhalskanker is eenvoudig te vermijden, als de ziekte op tijd ontdekt wordt. Maar nog te veel vrouwen laten zich niet onderzoeken door een dokter. Om hen te bereiken, rolt de Universiteit Antwerpen samen met haar partners de ScreenUrSelf-studie uit: 32.000 vrouwen worden uitgenodigd om thuis zelf een vaginaal of een urinestaal te nemen.

vea

Maandag 6 november 2023 om 11:25

In Vlaanderen krijgen elk jaar 350 vrouwen baarmoederhalskanker. Aan de basis van die levensbedreigende ziekte ligt een besmetting met het humaan papillomavirus (HPV). “Dat virus wordt voornamelijk overgedragen via seksueel contact en is vrij besmettelijk”, weet Alex Vorsters van de UAntwerpen. “De meeste vrouwen én mannen zijn al besmet geweest met HPV, zonder het zelf te beseffen. Vaak is dat niet erg, omdat je lichaam het virus meestal zelf overwint.”

Maar als de besmetting toch lange tijd in het lichaam blijft, kan er een letsel met afwijkende cellen ontstaan. Dat is nog geen kanker, maar een voorstadium van de ziekte. “We hebben de middelen om deze HPV-letsels en afwijkende cellen ter hoogte van de baarmoederhals op te sporen. Daardoor kunnen we ze tijdig en op een eenvoudige manier verwijderen en vermijden we kanker aan de baarmoederhals”, zegt Vosters. “We kunnen nog veel doen vóór het virus kanker veroorzaakt. Soms duurt het tien tot vijftien jaar voor de kanker zich ontwikkelt. Hoe sneller we reageren, hoe makkelijker de behandeling.”

“We kunnen nog veel doen vóór het virus kanker veroorzaakt.”

Alex Vosters

Om HPV tijdig op te sporen, organiseert de Vlaamse overheid al sinds 2013 een Vlaams [bevolkingsonderzoek](#) naar baarmoederhalskanker.

Het opsporen van afwijkende cellen kan gebeuren met een uitstrijkje bij de huisarts of gynaecoloog. In afwachting van bijkomende wetenschappelijke evidentie voor zelfafname verloopt het Vlaams screeningsprogramma naar baarmoederhalskanker op dit moment op die manier.

Thuis zelf een staal nemen

“Helaas zijn er heel wat vrouwen die nog geen uitstrijkje laten maken bij de dokter”, zegt Severien Van Keer van de UAntwerpen. “In Vlaanderen waren er in 2021 ongeveer 630.000 vrouwen – vier op de tien – die zich niet driejaarlijks lieten onderzoeken. De redenen om zich niet te laten testen kunnen heel divers zijn. Maar misschien willen of kunnen sommige vrouwen zich wel laten testen als ze thuis zelf een staal mogen afnemen?”

De Universiteit Antwerpen, het Centrum voor Kankeropsporing, Sciensano en het UZA hebben daarom met financiële steun van het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek de ScreenUrSelf-studie opgestart. Het gaat om het grootste onderzoek ter wereld op dit vlak. De helft van de deelnemers wordt gevraagd met een borsteltje een vaginale zelfafname te doen, de andere helft wordt gevraagd een urinestaal aan te leveren.

Het nemen van een urinestaal gebeurt met de Colli-Pee. — © Ua-Antwerpen

Lagere drempel

“Met deze studie willen we achterhalen welke methode vrouwen verkiezen. Misschien is de drempel om een urinestaal aan te leveren voor sommige vrouwen lager”, zegt Van Keer. “Met de ScreenUrSelf-studie willen we het volledige plaatje in kaart brengen: hoeveel vrouwen nemen deel? Hoeveel tijd investeren ze erin? Wat zijn de kosten voor de gezondheidszorg? Wat zijn de drempels om niet deel te nemen? Het uiteindelijke doel is uiteraard om te zorgen dat meer vrouwen zich laten screenen om zo het aantal gevallen van baarmoederhalskanker in ons land naar beneden te halen.”

In de tweede week van november krijgen vrouwen uit de steekproef die nog niet reageerden op de eerste uitnodiging, een nieuwe uitnodiging tot deelname. De resultaten van de studie moeten de Vlaamse overheid helpen om te bepalen hoe het bevolkingsonderzoek naar baarmoederhalskanker kan worden georganiseerd, met het oog op een hogere participatie.